

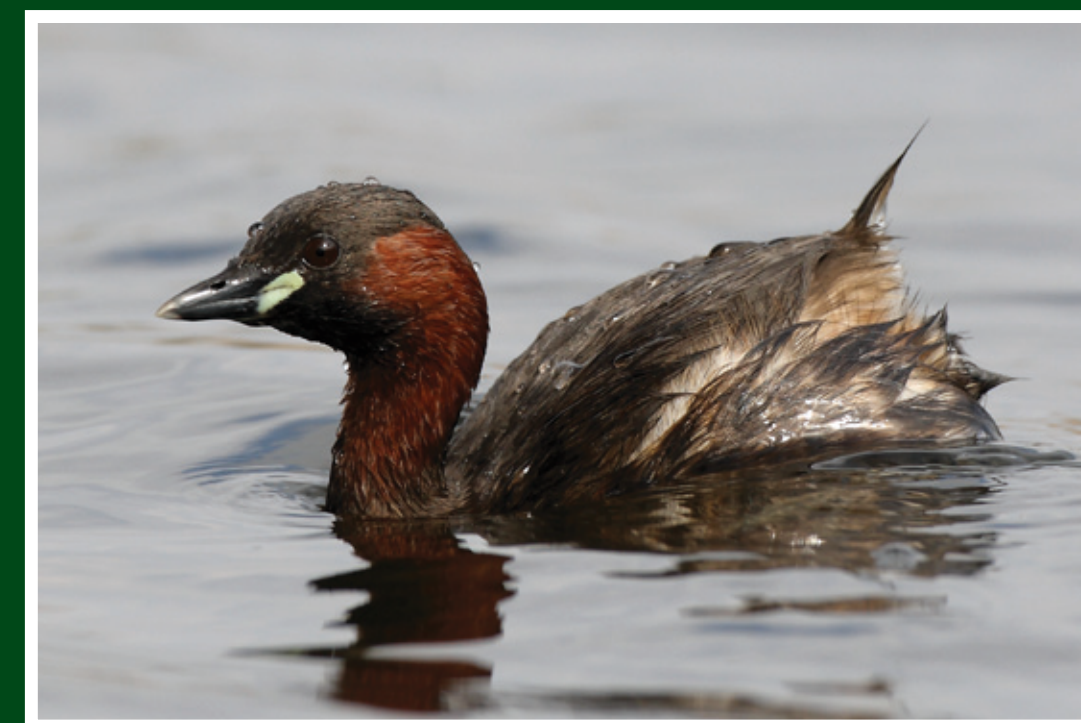
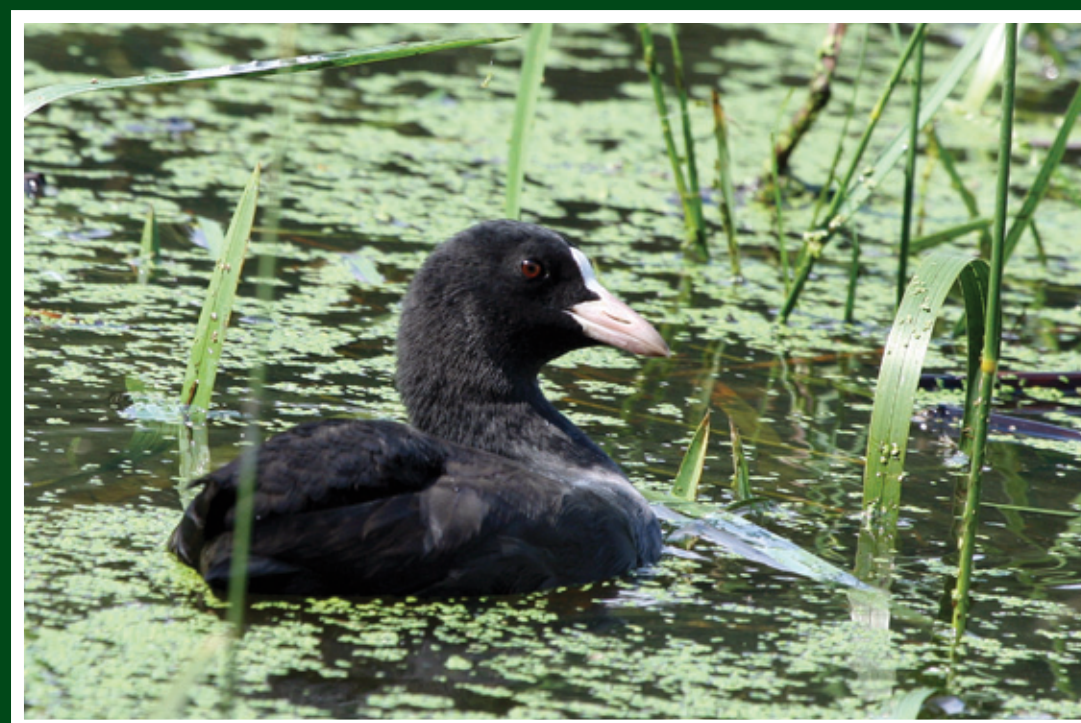
Okolím Karlovských rybníků za poznáním

Lesy České republiky, s.p.
Lesní správa Česká Lípa

Svět vodních ptáků

Na vodní a mokřadní biotopy se váží ty druhy ptáků, kteří jsou uzpůsobeni přežití v těchto specifických podmínkách. Zpravidla mají velmi husté opeření, které poutá vzduch a odpuzuje vodu. Většina vodních ptáků si navíc peří mastí olejem ze žlázy, umístěné nad ocasem. Jednotlivé druhy vodních ptáků si ve svém životním prostoru navzájem nekonkurují. Potravní zdroje v období výchovy mláďat mají mezi sebou velice dobře rozdělené. Konkurenční postavení vzniká pouze v době jarního toku a výchovy mláďat, kdy si rodiče často velmi urputně hájí svůj hnízdní okrsek. Se zvyšováním produkce ryb, narůstajícím znečištěním rybníků řasami, sníženou průhledností vod a následnými změnami v populacích drobných vodních živočichů dochází bohužel k poklesu početnosti zejména u potápivých druhů kachen.

Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*)

Je obecně velmi hojnou a běžnou kachnou. Díky své otužilosti obývá Island i Grónsko, postupně se přizpůsobila i rušným městům. Je předkem naší domácí kachny. Ptáci žijí v sezonním manželství. V době toku dochází mezi kačery ke svárům, kachna si pak mezi samci vyvolí svého druha. Hnízdo je pečlivě ukryto v pobřežní vegetaci, často i ve značné vzdálenosti od vody. Po 28 dnech zahřívání snůšky se líhne až 10 kachňat. Kachna je všežravec. Živí se vodními rostlinami, kořínky, plíží, červy, pulci i žábami.

Lyska obecná (*Fulica atra*)

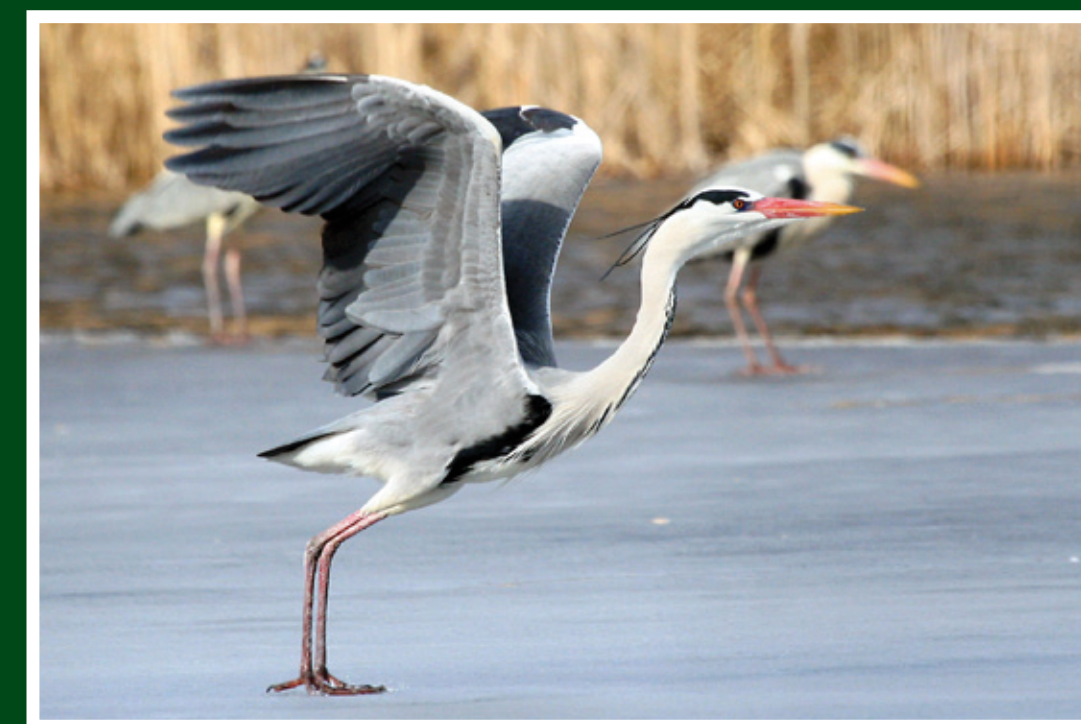
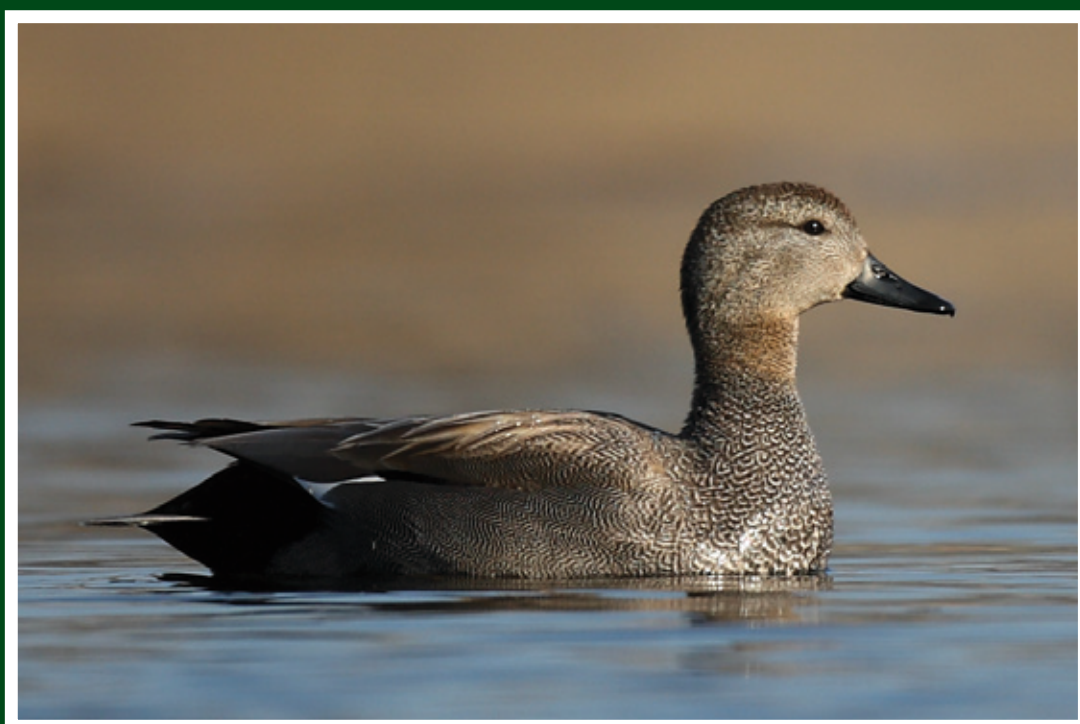
Patří na zdejších rybnících mezi nejběžnější druhy. Ihned po rozmrznutí ledu obsazují lisky své hnízdní okrsky a vedou o ně urputné boje. Své nijak nekryté plovoucí hnízdo splétá z vodní vegetace. Po 21–24 dnech střídavého sezení obou rodičů se líhnou mláďata s výrazně červeným temenem hlavy. Druhý den jsou schopna následovat matku a sbírat potravu z hladiny. Tou jsou převážně výhonky, plody i oddenky vodních a pobřežních rostlin. Rodinka nocuje v hnízdě, kde matka mláďata zahřívá. Lysky nepatří mezi kachny, ale mezi chřástaly.

Čírka modrá (*Anas querquedula*)

Je pravidelným hostem zdejších rybníků. Ve svatebním šatu mají kačeri nezaměnitelný bílý pruh přes oko. Tuto drobnou kachničku zde nejčastěji zastihneme na jarním i podzimním tahu. Při hledání potravy běhá, brodí se, plave a šplhá velmi hbitě v takřka neprostupné vegetaci. V potravě preferuje vodní hmyz, červy, listy, pupeny a semena vodních a břehových rostlin. Čírka modrá je velmi plachá a člověku se zdaleka vyhýbá. Počet hnízdních párů v poslední době v ČR silně klesá.

Potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*)

Pták velký jako pěst, nejmenším z potápek. V minulosti byla zcela běžná. Díky intenzivnímu využívání rybníků k produkci ryb postupně mizela a dnes ji můžeme označit za nejvzácnější hnízdní druh na Karlovce. Pár žije v několikaletém manželství. Potápka snáší výhradně čtyři vejce. Je schopna vysedět i dvě snůšky za rok. Přitom dochází k situaci, že zatímco jeden rodič již sedí na druhé snůšce, partner současně vodí mláďata z prvního hnízdění. Potápky malé získávají potravu při potápění nebo ji sbírají z vodní hladiny. Její složení je podobné kachně divoké, navíc jsou potápky schopny chytit pod hladinou menší rybku.

Kopřivka obecná (*Anas strepera*)

Kopřivka je menší než příbuzná kachna divoká. Je spíše východoevropským druhem, na zdejších rybnících hnízdí vzácně. Je tažným ptákem. Páry se tvoří již na podzim. Přezimuje v oblasti Středozemního moře. Veliká hejna odpočívají v deltě Nilu, kde hledají převážně rostlinnou potravu na zaplavených rýžových polích. Nepohrnou ani drobnými vodními živočichy. Jako většina kachen staví nepořádné, ale prachovým peřím bohatě vystlané hnízdo na pevné zemi a většinou je dobře ukryvá. Samice vyvádí až 10 kachňat. Počet hnízdních párů v ČR narůstá.

Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*)

Majestátný dravec s rozpětím křídel až 240 cm. V blízkém okolí zdejších rybníků nehnízdí, pravidelně sem však z oblasti Mimoňska zalétá lovit kořist. Tou jsou převážně ryby, vážící až 8! kilogramů, přemohou i lišku nebo jezevce. Jeho potravou jsou i kachny nebo zajíci, v zimě nepohrdne ani mršinou. Při lovu létá nízko nad vodou a často plachtí. Hnízdo bývá umístěno na velkých starých stromech. Páry spolu žijí v trvalém svazku. V minulosti byl v Čechách vyhuben, postupně se však do krajiny vrací. V současné době v ČR hnízdí přes 80 párů.

Ledňáček říční (*Alcedo atthis*)

Vyžaduje klidné, čisté a na drobné rybky bohaté vody. K hnízdění je nezbytná hlinitá, písčitá nebo rašelinná stěna, do ní si ptáci vyhrabávají hnízdní noru. Ta je dlouhá až 1 metr a končí rozšířenou hnízdní kotlinkou. Ve snůšce bývá 6 až 8 vajec, v příznivých letech dokáže rodičovský pár dvakrát vyhnízdit. Mladí ledňáčci jsou oba rodiči pilně krmeni a z nory vyletují po 23 dnech. Ledňáčci loví na čekaně a ze svého posedu se vrhají se střemhlavým letem jako harpuna do vody. Rybu ledňáček polyká vždy od hlavy. Drží-li v zobáku rybku hlavou ven, můžeme si být jisti, že někde v blízkosti krmit svá mláďata.

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*)

Velký brodivý pták s tenkým krkem a dlouhým špičatým zobákem. Hnízdí na stromech, zpravidla v celých koloniích. Volavka je schopna za den spotřebovat až 700 g živočišné potravy, čímž vytváří zásoby tuku pro dlouhá nepříznivá období. Loví hlavně ryby, ale i hmyz, myši, hady a mladé ptáky. Při lovu volavka pomalu kráčí terénem. Když spatří kořist, zobákem „vystřelí“ přesně na cíl. V posledních letech je její populační přírůstek podpořen zintenzivněním chovu ryb. Proto se často stává objektem neváživých reakcí rybářů. Organ ochrany přírody z důvodu prevence závažných škod v rybářství nebo za účelem ochrany volně žijících živočichů povoluje její odlov jen zcela mimořádně. Na zdejších rybnících vzácně potkáme i **volavku bílou** (*Casmerodius albus*).

Autoři textu: Libor Dostál, Jaroslav Junek, Josef Kadlec, Markéta Kavková
Autoři fotografií: Miloslav Brůna, Libor Dostál, Jaroslav Junek, Josef Kadlec, Markéta Kavková, Pavel Vonička, Martin Waldhauser

